

IBP VTH

Stand van zaken, actualiteiten en
prioriteiten
Voor AB RUD Limburg Noord

6 juli 2023

Magdeleen Sturm

Introductie

- Introductie
 - Aanbevelingen commissie Van Aartsen en vertaling in IBP VTH
 - Partners en deelnemers
 - Visie en ambitie
- Prioriteiten korte termijn voor IBP VTH
 - stand van zaken
 - besluitvorming
- Ontwikkelingen per pijler en try-outs

Introductie

Waar het IBP VTH over gaat

NOS Nieuws v Sport v Live Programma's

ONDERZOEKRAAD VOOR VEILIGHEID

Industrie en omwonenden

Inhoud

- Samenvatting
- Beschouwing
- Aanbevelingen
- Lijst van afkortingen
- 1 Inleiding
- 2 Introductie systeem en normen
- 3 Tata Steel, Umliden
- 4 Chemours, Dordrecht
- 5 Asfalt Productie Nijmegen
- 6 Analyse en conclusies
- 7 Aanbevelingen
- Bijlagen

NOS Nieuws • Woensdag 14 juni, 14:56

Onrust bij lelietelers na verbod op gebruik bestrijdingsmiddelen in Drenthe

Lelietelers maken zich grote zorgen over het gebruik van bestrijdingsmiddelen na een gerechtelijke uitspraak eerder deze week in het nadeel van een lelieteler in Drenthe.

> **Bodem** > **Regelgeving** > **Omgevingswet** > **Dit verandert er** >

Bodemenergie: dit verandert er

De Omgevingswet verandert op sommige punten de regels voor open en gesloten bodemenergiesystemen. Er komt een verschuiving naar meer algemene regels. De bevoegdheidsverdeling blijft gelijk.

Aanleg en gebruik van bodemenergiesystemen is een milieubelastende activiteit

De Omgevingswet laat het begrip *inrichting* uit de Wet milieubeheer los. Daarvoor in de plaats komen algemene regels voor milieubelastende activiteiten. De aanleg en het gebruik van zowel open als gesloten bodemenergiesystemen is onder de Omgevingswet een [aangewezen milieubelastende activiteit](#).

▲ De ruim 1300 vaten met giftig blusschuim op het terrein van het faillietverklaarde Rutgers Milieu in Doetinchem. © DG

Oplossing gifschandaal Doetinchem: loos het blusschuim in de rivier

DOETINCHEM - Een opmerkelijke oplossing ligt in het verschiet rond een slepend conflict rond 1300 vaten met giftig blusschuim in Doetinchem: eerst filteren en dan lozen op de Oude IJssel of IJssel. Goedkoper dan verbranden, maar meer omstreden.

hier om te zoeken

Startpunt: commissie Van Aartsen

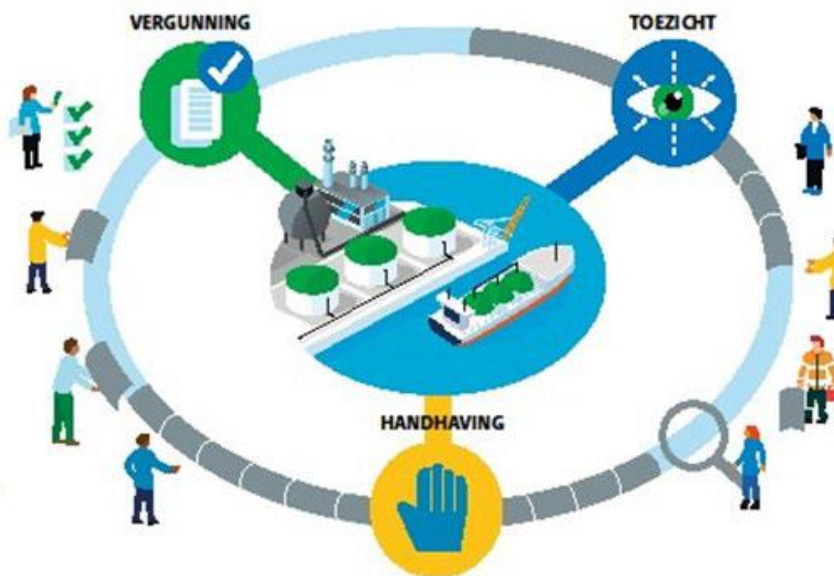
Versterking van het VTH-stelsel

Provincies en gemeenten

Zijn het bevoegd gezag voor de milieutaken:

- inhoudelijk beleid voor de bescherming en benutting van de leefomgeving
- lokaal maatwerk en middelen en voorzieningen voor de omgevingsdiensten

Omgevingsdiensten

Hebben de zorg voor de rechtmatige en doelmatige uitvoering en handhaving van het VTH-stelsel.

Het Rijk

- Geografische schaal van de regionale keten
- Normering en condities voor de op- en inrichting van omgevingsdiensten
- Functioneren van het VTH-stelsel als geheel

10 aanbevelingen van de adviescommissie VTH

De ondergrens voor de omvang van de omgevingsdiensten verhogen.

Meer prioriteit, capaciteit en inzet voor strafrechtelijke handhaving en vervolging.

Landelijke normfinanciering in plaats van lokale outputfinanciering.

Eén uitvoerings- en handhaving-beleed, en één uitvoeringsprogramma op basis van één risicoanalyse per regio.

Inrichten van Rijkstoezicht op omgevingsdiensten.

Kwaliteit verbeteren en afstemmen op aard van inrichtingen.

Hetzelfde basistakenpakket voor elke omgevingsdienst.

Verplichting tot informatieuitwisseling en investeren in kennisontwikkeling en kennisdeling.

Versterking van de positie van de directeur door verplicht mandaat en herzien van de benoemingsprocedure

Advisering en uitvoeringstoets door omgevingsdiensten over omgevingsplannen.

10 aanbevelingen commissie Van Aartsen vertaald in 6 pijlers

1. **Robuuste omgevingsdiensten en financiering (Leonie Jorna)**
aanbevelingen 1, 2, 5 en 10 van de commissie Van Aartsen
 2. **Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging (Leontine Sitee)**
aanbeveling 3 van de commissie Van Aartsen
 3. **Informatievoorziening (Gijs van Schouwenburg)**
aanbeveling 6 van de commissie Van Aartsen, de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer en de moties van de Tweede Kamer
 4. **Kennisinfrastructuur (Leo Klaassen)**
aanbeveling 6 van de commissie Van Aartsen) inclusief arbeidsmarkt voor gekwalificeerd personeel (nieuw thema)
 5. **Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving (Roel van de Loo)**
aanbevelingen 7 en 8 van de commissie Van Aartsen
 6. **Monitoring kwaliteit milieutoezicht (Robert Mout)**
waaronder visitatie, aanbeveling 9 van de commissie Van Aartsen
- + “Try-outs”

Visie en ambitie

Partijen werken samen aan het realiseren van een schonere, gezondere en veiligere leefomgeving voor alle burgers in Nederland.

Focus ligt bij goed uitvoeren van basis- en plustaken én bijdrage aan de grote transitieopgaven

Partijen willen een werkend VTH-stelsel waarmee iedereen uit de voeten kan. En professionals de kwaliteit kunnen leveren die nodig is om Nederland schoner, gezonder en veiliger te maken.

Waarbij het gaat om de hele VTH-keten en alle partijen die daarin een rol spelen.

Regionaal versterken van de uitvoeringspraktijk staat centraal

Zeven partners; meer dan 100 deelnemers uit meer partijen (ILT, politie, RWS, OM..)

Omgevingsdienst NL

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

ip^o Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Stand van zaken en ontwikkelingen per pijler

Besluitvorming Q2 2023

Stuurgroep 16 mei en extra stuurgroep 9 juni 2023:

- Robuustheidscriteria, advisering omgevingsdiensten over omgevingsplannen (pijler 1)
- Leidraad dwangsommen / sancties, openbaar maken handhavingsbeschikkingen (pijler 2)
- Juridische analyse, definitiestudie MBA's, data-analyse vergunningverlening (pijler 3)
- Modelmandaat / delegatie, Versterken opdrachtgever- en opdrachtnemerschap (OGON) (pijler 5)
- Visie op kennis, try-out bodemenergiesystemen (pijler 4)
- Thema-onderzoek e-waste
- Visitaties

Bestuurlijk overleg 22 juni 2023:

- Robuustheidscriteria, advisering omgevingsdiensten over omgevingsplannen, modelmandaat, visie op kennis en voortgangsrapportage

Q3 2023:

- Financieringssystematiek; implementatie LHSO, AADV, standaardisatie data, arbeidsmarktcampagne, platform bodem en ondergrond, implementatie regionale planning, modelmandaat, afronding tweejaarlijks onderzoek, start, proeve Staat van VTH, uitvoering visitaties, ILT themaonderzoeken, start derde try-out.

Wat is gerealiseerd: (tussen)producten

PIJLER 1

- Robuustheidscriteria
- Huidige situatie financiën OD's in beeld

PIJLER 2

- LHSO vastgesteld
- Leidraad termijnen en sancties;
- Besluitvorming aansturing politiecapaciteit;
- Milieucriminaliteit opgenomen in Veiligheidsagenda 2023-2026

PIJLER 3

- Juridische analyse,
- Data-analyse vergunningverlening,
- Definitiestudie MBA's,
- Gateway review

PIJLER 4

- Opzet arbeidsmarktcampagne,
- Visie op kennis

PIJLER 5

- Opzet modelmandaat

PIJLER 6

- Thema-onderzoek e-waste,
- Systematiek visitaties en eerste visitaties afgerond

Resultaten IBP-VTH juni 2023

Meer dan **100 medewerkers** werken in teams aan de uitvoering van het IBT VTH: uit alle regio's en provincies, vanuit alle deelnemers.

Landelijk en provinciaal georganiseerde bijeenkomsten

binnen het VTH-domein, bv over versterken van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap.

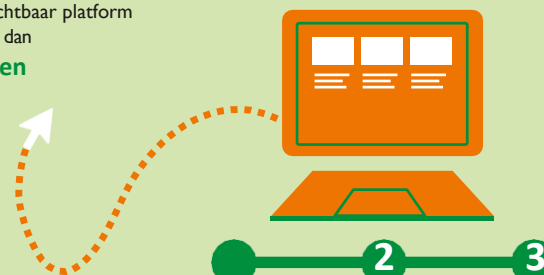

Uitvoering pijlers

loopt, grotendeels conform pijlerplannen (zie inhoud voortgangsrapportage).

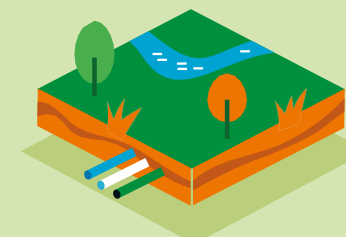
Community versterkingVTH.nl is goed zichtbaar platform met meer dan **300 leden**

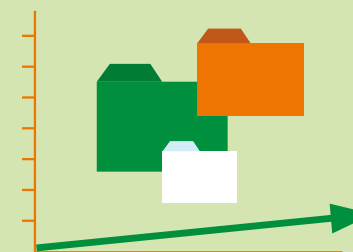
Netwerk frontrunners gestart (3 bijeenkomsten gepland in 2023)

Vijfwekelijkse webinars over IBP VTH onderwerpen.

Drie try-outs van start: bodemenergiesystemen, indirecte lozingen en ZZS.

Projecten op basis van SPUK

komen langzamer op gang dan verwacht (nu €2,1 mln); nieuwe afspraken gemaakt en looptijd SPUK verlengd.

Try-outs

Criteria:

- maatschappelijk urgent,
- laten ontwikkeling VTH-stelsel zien,
- over zoveel mogelijk pijlers,
- op initiatief / met steun van deelnemers IBP VTH)

Goedgekeurd:

- ZZS (ondersteuning bij de uitvoering en kennisdeling over ZZS, RIVM, IenW en OD's)
- Indirecte lozingen (meer grip, door HHNK, Provincie NH en OD's)
- Bodemenergiesystemen (start in Q3)

Prioriteiten komend half jaar per pijler

Pijler 1:

Robuustheidscriteria vaststellen,
uitwerken advisering omgevingsplannen,
Besluit over financieringssysteem
omgevingsdiensten

Pijler 2:

Implementatie LHSO
Start project ketentoezicht
Landelijke leidraad termijnen en sancties
is gereed en wordt bekend gemaakt

Pijler 3:

Informatielandschap
Juridische analyse
Datakwaliteit: drie pilots gestart
Definitiestudie Register MBA's en
Inrichtingen
Analyse domein vergunningverlening (en
AADV)

Pijler 4:

Visie kennisinfrastructuur;
Projecten gestart, o.a : vervolg project
afval of grondstof
Businesscase OD NL academie
Project arbeidsmarktcampagne (met
deelnemers SMK).

Pijler 5:

Opstellen format voor probleem- en
risicoanalyse en regionale planning
Mandaten en delegatie: komen tot één of
enkele mandaatmodellen/modules
Beschrijving van wenselijke
competenties, positie en rol van de
directeur van een OD

Pijler 6:

Visitaties: 4 pilots en evaluatie afgerond Alle
OD's worden gevisiteerd (voor einde 2024).
ILT onderzoeken: 1 onderzoek uitgevoerd (e-
waste); aanpak geëvalueerd. Dit jaar nog 5
thema onderzoeken.
Horizontale verantwoording: gestart
Opstellen Staat van VTH: igestart. Afgestemd
op tweejaarlijks onderzoek door I en W.

Toelichting ontwikkelingen per pijler en try-outs

Pijler 1: robuuste omgevingsdienst en passende financiering

Een robuuste omgevingsdienst is wendbaar en daadkrachtig in tijden van verandering en kan onafhankelijk van externe omstandigheden of factoren blijven functioneren.

Perspectieven:

- Maatschappij
- Organisatie
- Innovatie
- Middelen

Criteria:

- Effectiviteit*
- Wendbaarheid*
- Ontwikkelvermogen*
- Efficiency*

Uitgangspunten:

- Alle basistaken zijn overgedragen
- Governance ingericht, onafhankelijke uitvoering, gezag op orde
- Basis- en plustaken milieu tellen mee
- Criteria van toepassing per OD, inlenen van specialistische taken mogelijk
- Geen uniforme diensten, wel 'minimale vlieghoogte'
- Ontwikkeling naar 'outcome'
- Beoordeling/weging op basis van eenduidige definities

Normering:

1. omvang regionaal werkprogramma (incl plustaken) \geq 16,5 mln (prijspeil 2023)
2. geldende kwaliteitscriteria VTH
3. (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie
4. OD kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen
5. er wordt informatiegestuurd gewerkt (formatie voor BI)
6. dienst past bij de identiteit van het werkgebied; samenhang in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied.

Implementatie robuustheidscriteria (na de zomer)

- Primaat ligt bij besturen OD:
 - Toetsing robuustheid (voor 1 oktober 2023)
 - Maken van plan van aanpak met termijn om robuust te worden (voor 1 april 2024 plan gereed, realisatie voor 1 april 2026)
- Toetsingskader met daarin de kpi's. Goede onderbouwing van de omzet met basis- en milieugerelateerde taken (werkgroep)
- Toetsing toepassing criteria: (mogelijk) rol voor ILT (op termijn samenhang met de (ontwikkeling van de systematiek van) visitaties)
- Robuustheidscriteria vastgelegd in AMVB (wordt voorbereid)
- Stelselverantwoordelijkheid staatssecretaris: zij zal toezien op correcte toepassing, faciliteren en zo nodig ingrijpen
- Tweede Kamer wordt geïnformeerd over criteria en implementatieplan

Pijler 1: robuuste omgevingsdienst en passende financiering

Normfinanciering:

Doel: zorgen dat omgevingsdiensten voldoende robuust gefinancierd zijn voor adequate uitvoering van de wettelijke taken, op een manier dat ze bijdragen aan het voorkomen van vermijdbare milieuschade.

Vaststellen wat nodig is voor:

- een adequate financiering van de werkzaamheden van de omgevingsdiensten
- de financiering van Rijk naar gemeenten en provincies;
- de financiering van de deelnemers naar de omgevingsdiensten.

Actuele ontwikkelingen irt pijler 1

- Nog steeds discussie over overheveling basistaken;
- Op verschillende plekken (Gelderland, Utrecht, Zuid-Holland) wordt gesprek gevoerd over robuustheid, ook door fusie of samenwerking;
- Veel besturen hebben de begroting van hun OD in 2023 verhoogd, met percentages die uiteenlopen van 3% tot meer dan 25%;
- Er wordt op verschillende plekken gewerkt met een nieuwe financieringssystematiek, waarbij outputfinanciering (deels) wordt verlaten en er meer ruimte komt voor regionale prioriteiten.

Pijler 2: bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging

Doel:

Doel van deze pijler is om een daling van de vermijdbare milieuschade te realiseren door naleving door bedrijven van wet- en regelgeving en vergunningen en te komen tot een level playing field voor bedrijven.

Resultaten:

1. betere informatie-uitwisseling;
2. betere samenwerking tussen de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke partners;
3. effectievere inzet van het beschikbare instrumentarium;
4. meer prioriteit en inzet van capaciteit door politie, OM en rechters.

Actuele ontwikkelingen irt pijler 2

- LHSO is vastgesteld en wordt landelijk geïmplementeerd
- Nieuwe EU richtlijn ter bescherming van het milieu d.m.v. het strafrecht, met als inzet dat de lidstaten meer handelingen ook strafrechtelijk kunnen vervolgen en een eerste aanzet tot het sturen op de hoogte van de maximale straf. Overigens is in Nederland al veel strafbaar gesteld via de Wet op de economische delicten.
- Meer aandacht voor milieucriminaliteit als het gaat om de bestrijding van witwassen (EU richtlijn m.b.t. witwassen is uit 2018). Heeft inmiddels de aandacht van de FEC-Raad.
- Leidraad Termijnen en Sancties is herzien en zal voor de zomer worden gepubliceerd
- Bij politie wordt meer capaciteit vrijgemaakt en zijn afspraken gemaakt over aansturing
- Meer sturing door strategische milieukamer (SMK); positie SMK wordt geformaliseerd
- Helaas nog steeds groot tekort aan capaciteit bij OM en ZM

Pijler 3: informatievoorziening in VTH-stelsel milieu

Doel:

Het plan voorziet in het versterken van de informatievoorziening van het VTH stelsel zodat de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen worden opgevolgd en er tevens een robuuste organisatie ontstaat van die informatievoorziening van het stelsel.

Resultaten:

1. een adequate informatiepositie voor alle partijen uit het stelsel, burgers, bedrijven, etc.;
2. adequate vergunningverlening en succesvolle toezicht en handhaving door omgevingsdiensten, Rijksinspecties en opsporingsdiensten;
3. kennisopbouw- en deling;
4. zichtbare kwaliteit en consistentie in de uitvoering van de VTH taken.

Actuele ontwikkelingen pijler 3

- Tientallen initiatieven bij OD's: structuur aanbrengen in de lappendeken; onder meer door sturing op SPUK-initiatieven
- Project Datakwaliteit Toezicht is gestart
- Definitiestudie registratie MBA's is (bijna) gereed
- Juridische analyse Informatievoorziening VTH stelsel is (bijna) gereed
- Informatielandschap VTH stelsel als basis voor verdere ontwikkeling wordt voor de zomer afgerond
- Analyse datakwaliteit Vergunningverlening is afgerond
- Praktijkvoorbeelden worden verzameld

Pijler 4: kennisinfrastructuur en arbeidsmarkt

Doel:

Het ontsluiten, delen, ontwikkelen en operationaliseren van die kennis en vaardigheden die bijdragen aan een schoner, gezonder en veiligere leefomgeving en aan het verminderen van milieuschade.

Resultaten:

1. een beter gebruik van kennis en data (informatie voorziening) bij vergunningverlening, toezicht en handhaving;
2. betere afstemming tussen bestuurs- en strafrechtketen door het stimuleren van een cultuur van kennis- en data gedreven werken;
3. Een kennisinfrastructuur die primair ten dienste staat van alle betrokkenen bij de fysieke leefomgeving en , in het kader van de opdracht uit het Regeerakkoord , specifiek voor het stelsel van Omgevingsdiensten.
4. Arbeidsmarkt: meer gekwalificeerde medewerkers (voor bestaande en nieuwe taken)

Actuele ontwikkelingen irt pijler 4

- “Woud aan kennisnetwerken”; Visie op kennis is (vrijwel) afgerond
- Arbeidsmarktcampagne gaat binnenkort van start
- Businesscase OD NL academie is (vrijwel) gereed
- Projecten over actuele thema’s tbv kennisplatforms zijn gestart (1. Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), 2. Afval of grondstof, 3. Kennisplatform Energie Transitie, 4. Bodem en Ondergrond, 5. Platform voor kennisdeling bodemenergiesystemen, 6. F-stoffen)

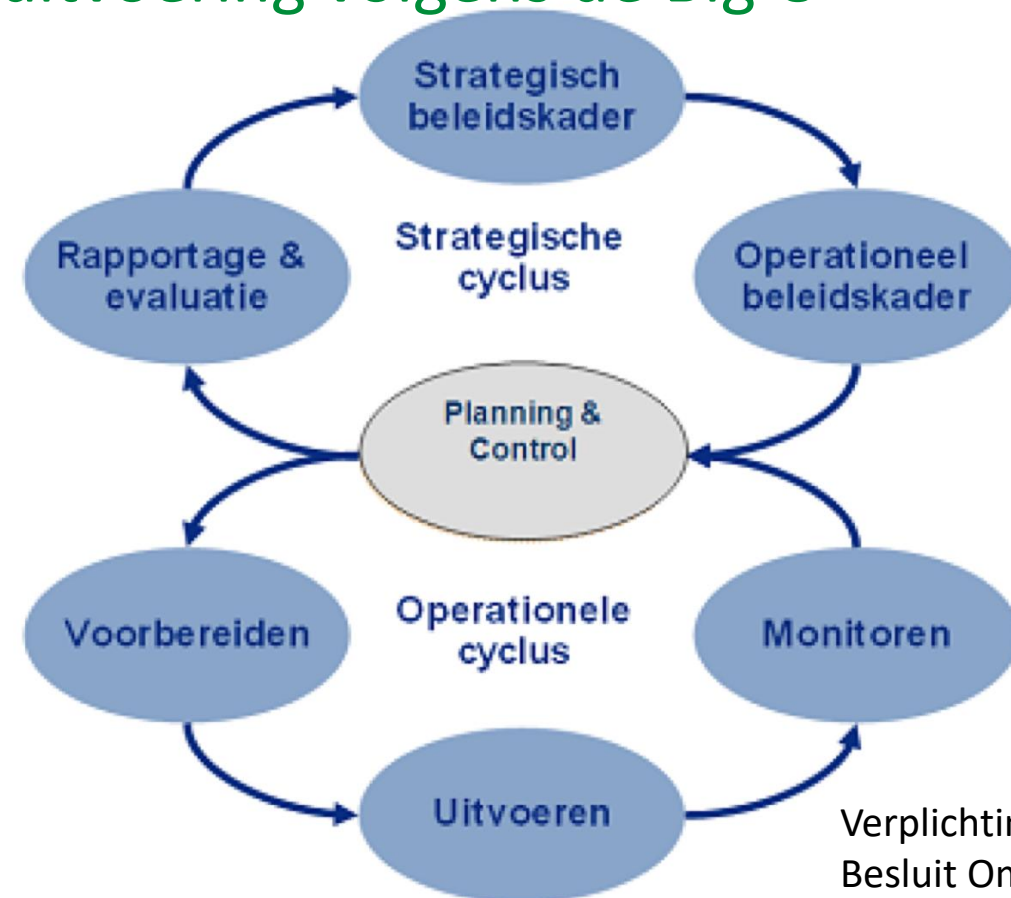
Pijler 5: onafhankelijke professionele uitvoering

Onafhankelijke uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving gaat over:

- mandaten,
- professionaliteit
- transparantie.

Nodig: regionaal min of meer uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid

Van lokale uitvoering naar regionale uitvoering volgens de Big-8

Verplichtingen in het
Besluit Omgevingsrecht
en Omgevingsbesluit

Actuele ontwikkelingen pijler 5

- Steeds meer regio's zijn bezig met regionale risicoanalyse, soms samen met partners (waterschap, OM, terreinbeherende organisaties,...). Kwaliteit en opzet nog wisselend.
- Contouren regionale risicoanalyse en regionale planvorming zijn gereed, implementatie na de zomer
- Modelmandaat is in opzet gereed, wordt nu (juridisch) uitgewerkt, implementatie na de zomer
- Netwerk OGON van VNG en IPO wordt onderdeel van IBP VTH (besluitvorming 9 juni in stuurgroep)

Pijler 6: Monitoring

Het inrichten van een informatievoorziening waarmee omgevingsdiensten, gemeente- en provinciebesturen kunnen leren, hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en kunnen (bij)sturen op een adequate uitvoering van de VTH-taken door omgevingsdiensten.

Het ontwikkelen van een "Staat van VTH", die rapporteert over de verbetermogelijkheden en resultaten van het functioneren van het VTH-stelsel aan de betrokken partijen. En geeft antwoord op de vraag: functioneert het VTH-stelsel zodanig dat de omgevingsdiensten in staat zijn opgedragen taken naar behoren uit te voeren.

Pijler 6 gaat over gehele keten van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Vier onderdelen:

1. Inrichten systeem voor visitatie van omgevingsdiensten
2. Inrichten systeem van thematische en signalerende onderzoeken VTH-stelsel, door ILT en uitvoeren van thematische en signalerende onderzoeken.
3. Ontwikkeling tweemaaljaarlijks systeem van rapportage over de "Staat van VTH, zoveel mogelijk gebruikmakend van beschikbare (monitor)systemen
4. Stimuleren stevigere invulling van horizontale controle door gemeenteraden en provinciale staten op eigen bestuur

Actuele ontwikkelingen pijler 6

- Visitaties omgevingsdiensten zijn gestart en worden doorgezet
- De ene na de andere “Staat van....” ziet het licht. Slim gebruik maken van kennis en inzichten die elders zijn opgedaan
- Horizontaal toezicht: pilots voor geselecteerd
- BZK-brief “agenda versterking decentraal bestuur”, BZK heeft de lead in versterken IBT.